

33-1980

(6/15)

بند السمان كوكاي ملا اوغلي

مرتبی: محمدالرحیم الحنفی.

بغرافیه اجمالی

صاف آنا تلنده یازدیغندن اوقوچی هم
اوقتوچی لرغه یکل بولا چاغی امیدلیدر.

(توزه تیلوب بيشنچی مرتبه باصلدی).

ناشری:

«صبح» شرکتی

قزان، اوفنا.

КАЗАНЬ.

Электро-типографія „УМИДЪ“.

1914.

Мухомбатов И

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

علم جغرافیه.

اوستنده طوروب یاشادیکمز بیرنی بلدره طورغان ھلمگه علم جغرافیه دیلر.

جغرافیه نڭ فائده سی.

کشی نی قدر اوزاق یاشاسه ده، نی قدر پای بولسه ده ونی قدر سیاحت ایتسه ده بتون بیر یوزن یوروب بتره آلمی؛ اما جغرافیه اوزن بیر یوزنده نیندای صولار، نیندای طاولر، نیندای مملکتلر، مملکتلرده نیندای کشیلر بارلغینی ونیندای ماللر چیققانوز بل.

جغرافیه نڭ بولنووی.

علم جغرافیه: جغرافیه طبیعی، جغرافیه سیاسی اسملری ایله ایکی بیوک قسمگه بولنه.

جغرافیه طبیعی: بیر یوزنده بولغان طاولردن، صولاردن،

كشىلردن بحث ايتە. جغرافىيە سىياسى: مەملىكتلەرنىڭ چېگىدىن، غويىرنا
 ۋاويازلاردىن بحث ايتە.

يىر: يىر، قار بوز كىبى توگەرەك؛ ھېچ بىر نرسە گە آصلنماغان.
 يىرنىڭ توگارەكلىگى: دىگىز چىتىدە طورغان كىشى يراقىدىن
 كىلىگان بىر پاراخودنى قاراسە ۋول ماشىنىڭ اوچىنى، ياقىنراق كىلىگىچ
 مورجەسىنى دىخى ياقىنراق كىلىگىچ بتونلەينى كورۋوى يىرنىڭ توگارەكلىگىنە
 دىلىدۇر.

يىرنىڭ حرىكتى: يىرنىڭ ايكى تورلى حرىكتى بار: بىرسى اورچىغىدە
 ۲۴ ساعىدە بىر مرتبە حرىكت قىلا. بوندىن كورن بىرلە تون حاصل بولا.
 ايكىنچىسى: قوياشنىڭ تىرەسندە ۳۶۵ كورن و ۶ ساعىدە بىر مرتبە
 حرىكت قىلا، بوندىن بىر يىل حاصل بولا.

جەھتلەر.

يىر يوزىدە بولغان مەملىكتلەرنىڭ ياعىنى كورسەتمەك اوچون
 دورت جەھت بار. شىرق، غروب، شىمال، جنوب. بونلرغە جەھات اصلىيە دىلر.
 بونلرنىڭ آراسىدە بولغان جەھتلرگە جەھات فرعىيە دىلر. (انچى شىكل گە باق)

خریطه نڭ يوقاروسى هر وقت شمال بولا. اگر بر كشى
خریطه غه قاراسه اوڭ ياغى شرق، صول ياغى غرب، يوقاروطرفى شمال،
توبه ن طرفى جنوب بولا.

بر آدم تون ياغينه قاراسه شول آدم نڭ اوڭ ياغى شرق، صول
ياغى غرب، آرقا طرفى جنوب، آل طرفى شمال بولور (شكل ٢).

شكل ٢.

شمال ايله شرق آراسنده شرق شمالى، شمال ايله غرب آراسنده
غرب شمالى، جنوب ايله شرق آراسنده شرق جنوبى، جنوب ايله غرب
آراسنده غرب جنوبى در.

يپونڭ اوستى: يپر اوستينڭ اوچ اولوشى صو، بر اولوشى قوريدر.
اول قورى بيش ككه بولونه: اوروپا، آسيا، آفريقا، آمريكا،
آؤسترااليا.

ديڭگنز: ديڭگنز ايكي تورلى بولا: طش ديڭگنز، ايچ ديڭگنز.

بتون يپر يوزنده بولغان قورلارنى ئه يله ندر وب آلفان زور صولارغه طش
ديڭگنز، وقره نڭ اچينه كروب طورغان زور صولارغه ايچ ديڭگنز، ديلر.
طش ديڭگنزلر: بحر محيط منجمد شمالى، بحر محيط منجمد جنوبى،

بحر محيط كبير، بحر محيط هندى، بحر محيط آطلاسى. بولاردن باشقه لرى
اچ ديڭگنزلردر.